

so rozšěrjało a zawěsćilo; kniha Tobias wopisuje žiwjenje Tobiasa a jeho syna, kotraž buštaj wot krala Salmanassara do Ninive w Assyriji wotwjedzenaj, tola pak swěrnaj wostaštaj Mójzesowemu zakonjej a tež swojich krajanow ze slowom a přikladom k bohabojosći napominaštaj; kniha Judith wopisuje hordžinski skutk israelskeje wudowy Judithy, kotraž assyriskemu wójnskemu wjednikej Holofernesej hłowu wotrubny a tak swoje narodne město Bethulia a cyły kraj před dalším zapusćenjom zakita; kniha Esther wopisuje žiwjenje wosobneje Židowki Esthery, kotruž bě persiski kral Assuerus sebi za žonu wzał, a kotraž swój lud před zahubjenjom, jemu wot najmócnjšeho zastojnika přihotowanym, zakita; dvě knizy Makkabejskich wopisujetaj surowe přescěhanja, z kotrymiž buchu Židža w času, hdyž běchu syriscy kralowje sebi kraj poděisli, domapytani, wosebje potłóčowanja krala Antiocha, a hordžinske wojowanja Židow přećiwo njepräcelam wěry pod wjedženjom měšnika Mathathiasa a jeho pječ synow, mjez kotrymiž so wosebje Judaš ze swojej njepräwinatej zmužitosću wuznamjenješe, tak zo čestne přimjeno Makkabejski t. j. z klepakom bijacy dósta.

b) Powučne knihi su: kniha Job, w kotrejž so žiwy přikład hordžinskeje sčerpnosće a podaća do Božeje wole w najhóršich duchownych a čělnych čerpjenjach předstaja; kniha Psalmow wobsahuje 150 spodžiwnje rjanych nabožnych spěwow, w kotrychž póćiwe, po Božim zakonju zřadowane a pokutne žiwjenje so khwali, zahorjenosć za česć Božu so poruča, na slubjeného Zbóžnika, jeho žiwjenje a smjereć a jeho kralstwo na zemi so pokazuje; kniha Přisłowow podawa mudre wučby a dobre rady za žiwjenje, najbóle w krótkich hrónčkach, z kotrymiž so k bohabojaznemu žiwjenju napomina; Prědař abo Ekklesiastes mjenuje so kniha, w kotrejž kral Salomon w zjawnej zhromadźiznje jako wučer abo předař wustupuje, prózdnosć a hinitosć a nje-wobstajnosć wšoho časneho dopokazuje a wučí, zo móže čłowjek w bohabojosći a poslušnosći jeničcy swoju zbóžnosć namakać; Wysoki spěw (spěw spěwow) Salomonowy je wopisanje čisteje lubosće w rozmołwjenjach slubjeneju, kotrejuž mandželstweju so wulke zadzewki činja, kotraž pak sebi swěrnaj wostawataj, hač runje je njewjesta wšelako spytowana; tola pak nima so tale kniha po pismiku zrozumić, ale ma wyšši potajny zmysl, pokazuje na lubosć Božu k wuzwolenemu ludej, a tež ke křescanskej cyrkwi; kniha Mudrosće, w kotrejž Salomon mudrosć, plód bohabojazneho žiwjenja, ze słowami a přikladami poruča; Sirach abo Ekklesiastikus t. j. cyrkwin kniha, je kniha, wot cyrkwe wšitkim jako najwuzitniša čitanka poručowana, w kotrejž mócnje k póćiwosći a k pobožnosći so napomina a z přikladami ze stawiznow israel-skeho ludu k dobrym počinkam so pohnuwa.

c) Profetiske knihi maju we sebi z wjetša wěšćenja abo profecćenja, z kotrymiž cheyše Bóh nadžiju na slubjeného Zbóžnika w swoim wuzwolenym ludze wožiwjeć a zdźeržeć, wobstojenja jeho žiwjenja, jeho wukhad, narod, džiwy a wučby, čerpjenje, smjereć a překrasnjenje wopisać, zo by, hdyž přińdže, pola swojeho ludu připóznaće a wěru namakał. Tež wobjimuju profetiske knihi powučjenja a napominanja k pokuće a připowěduja kralam a ludej Bože sudženja. Profetiske knihi rěkaju: Isaias, Jeremias, Baruch, Ezechiel, Daniel, Osee, Joel, Amos, Abdias, Jonas, Michaeas, Nahum, Habakuk, Sofonias, Aggaeus, Zacharias a Malachias.

2. Nowy zakon wobjima zjewjenja Bože, kotrež je čłowjestwo přez Jězusa Khrystusa a jeho japoštołow dóstało. Ma 5 stawizniskich, 21 powučnych knihow a 1 profetisku.

a) Stawizniske knihi su štyri ewangeliu po Mateju, Marku, Lukašu a Janje, a Japoštolske skutki.

b) Powučne knihi su 14 listow swjateho Pawola, a to: 1 Romskim, 2 Korinthskim, 1 Galatam, 1 Efesskim, 1 Filippenskim, 1 Kolossenskim, 2 Thessaloniskim,